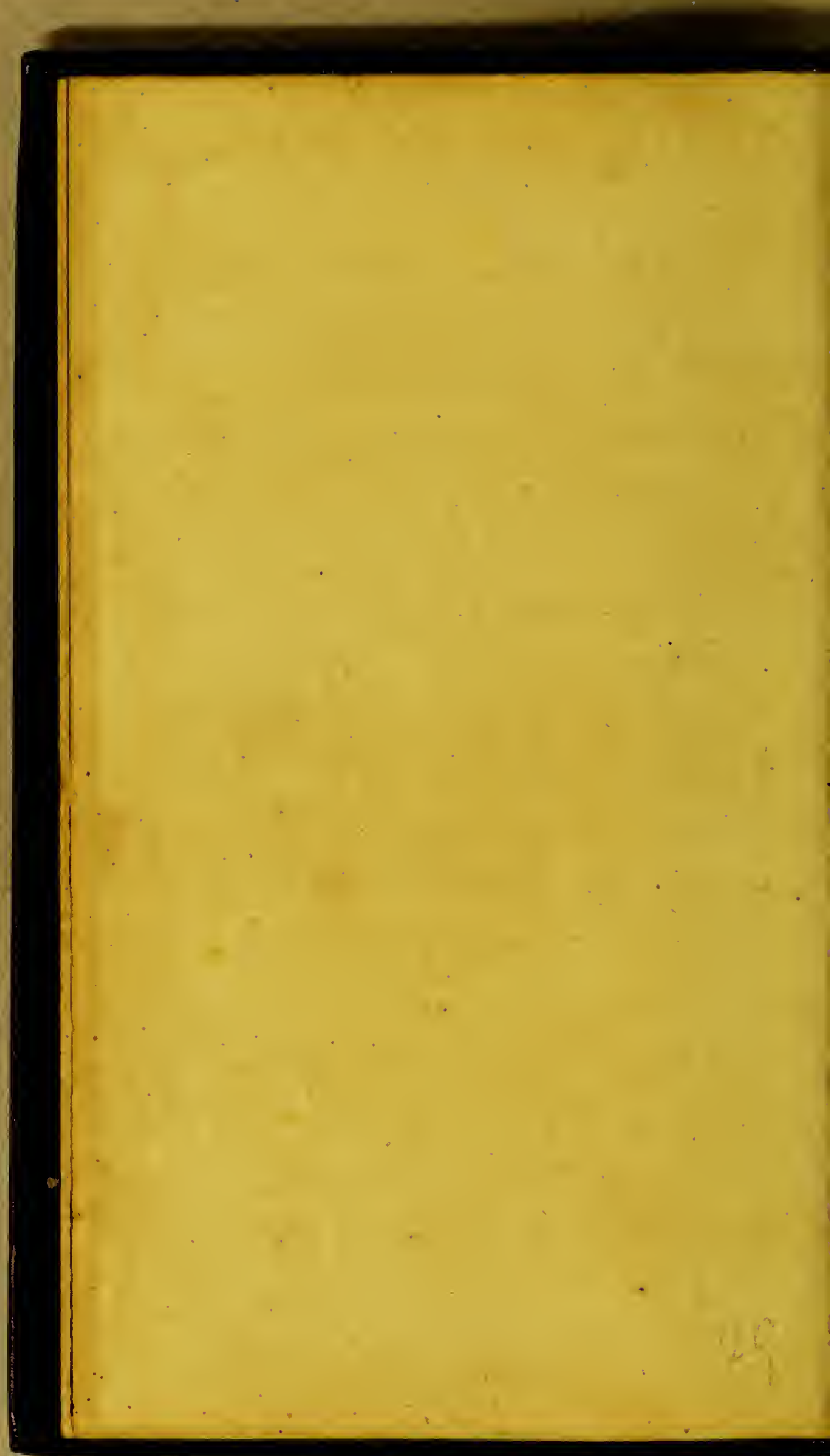

H T

GAUDEO.

DITHMARI BLEFKENII

ISLANDIA,

SIVE

Populorum & mirabilium quæ in ea Insula reperiuntur

ACCVRATIOR DESCRIPTIO;

Cui de GRONLANDIA *sub finem quædam adjecta.*

LVGDVNI BATAVORVM,
Ex Typographeio Henrici ab Haestens,
CIↃ IↃ CVII.

Illuſtribus , Potentibus,
Generoſis , & Nobiliſſimis
DOMINIS,
HOLLANDIÆ & VVESTFRISIÆ
ORDINIBVS,
PATRIBVS PATRIÆ,
Dominis ſuis reverenter colendis.

VNiverſa hæc rerum natura, mirandum theatrum eſt, in quo Deus ſe conſpici, & expreſſa teſtimonia ſuæ præſentiæ, ſapientiæ, & bonitatis conſiderari voluit. Ideo tantam varietatem artis in conſtructione, collocatione, & viribus, immenſæ ſapientiæ adhibuit, ut fateri homines cogerentur, hoc pulcherrimum

opificium non casu conflatum esse, & firmissimo adsensu statuerent huic menti architectatrici oportere homines subditos esse, & mores nostros congruere oportere ad illam æternam normam, quæ in ipso conditore, qui lucis suæ radios in nos transfudit, & ipsum conditorem veris laudibus celebrandum esse. Propter hanc tantam causam, naturæ consideratioñe necessariam esse manifestum est. Deinde & utilitate nostra movemur, quærenda enim sunt vitæ præsidia in hac tanta varietate rerum. Quamquam auteñ nemo satis instructus spectator esse naturæ potest, omnes enim sumus negligentiores in aspicienda natura quam par est, atque
non

non omnibus contingit coràm universa Dei mirabilia, & totam terram, in qua Deus singulari sua sapientia, diversa dona, diversa miracula naturæ, & monstra condidit, quæ omnia ad opificis laudem pertinent, perquirere, & aspicere. Tamē ne ipsius Dei opificis potentia, atque mirabilia, imo inscrutabilia opera hominibus incognita manerent: semper Deus excitat aliquos, qui etiam è longinquo nobis quod viderūt patefaciunt. Vt ita omnia Dei conditoris opificia nos de ipsius potentia, sapientia, & bonitate, commonefaciant.

Cum ego verò ante XL annos multa in Islandia naturæ miracula, stupenda, ac omni admiratione

digna viderim, quæ quidem ab Hi-ſtoricis, qui Iſlandiæ meminerunt, ut ſunt, Saxo Grammaticus, Olaus Magnus, Crantzius, & Munſterus, ſunt omiſſa, eò quod illi Iſlandiam non viderunt, hæcque nobis incognita: tamen cogitans de iiſdem rebus, quæ ad laudem, & admirationem ſapientiæ, & immenſæ potentiæ, gratiarumque actionem invitant, de conſilio bonorum virorum, qui inviſibilia Dei ex creaturis per opera ipſius intelligunt, ipſamque æternam eius potentiam ac divinitatem conſpiciunt, ut Apoſtolus ait, ſtatui hoc Scriptũ, in quo multa Dei mirabilia opera continentur, in lucem emittere. Neque enim dubium eſt, quin eiuſmodi creatura-

rum viſibilium vera cognitio plurimũ habeat momenti ad omnipotentis Dei pleniorẽ cognitionẽ apud eũ qui verę fidei lumine interius illuſtratus, quãcumq; oculis foris contemplatur, in Dominũ Creatorẽ ſtudet regerere, & ad eius potentiam, ſapientiam, bonitatem omnia referre. Neque difficile erit ijs in quibus eſt Dei cognitio, cum ſpecie mirabilium capiuntur, aut delectãntur, quæ habet mundus, virtutemque & opera eorum mirati fuerint, intelligere ex his, quanto eorum Creator & Dominator eſt fortior qui omnia ex nihilo fecit. Sub veſtro igitur Viri Illuſtres patrocinio in lucem prodire volui, quorum opera, ſtudio, & impenſis remotiſsima quæque lo-

ca hodie nobis fiunt cognita, ex quibus non modò merces varij generis ad vitæ nostræ utilitatem, verùm multa Dei antea nobis incognita miranda opera perferuntur. Vos verò Viros Illustres precor, ut hoc opusculum placido ac benevolo animo accipere velitis. Ego Deum Optimum Maximum & publicè & privatim rogabo, ut vestris sanctis consiliis & laboribus magis ac magis benedicat, ad sui nominis gloriam, Ecclesię ædificationem, Patrię salutẽ Amen. Datum anno CIↃ IↃ CVII.

Ad Lectorem.

Cum jam anni plusquam quadraginta sint, Lector, quod ex Islandia redij, mirari possis, quare nunc demum hosce commentariolos in lucem prodire sinam; causam igitur tam diuturni silentij indicabo. Ex Islandia renavigavi Lissabonam, ubi Regias naves aliquot, ad Herculis Columnas in Indiam navigare paratas, in anchoris esse audiveram. Cupiditate videndi Indiam accensus, duobus Germanis, qui & ipsi quod & ego cupiebant, comitatus, terrestri itinere eò sumus profecti: sed naves priusquã veniremus solverant. Hac spe frustrati, trajecim⁹ in Aphricã Goletã usq;. Indé cæteri duo redierant in Hispaniã. Fortè incidi

 in ho-

in hominem Daventriæ natum, qui & ipse Latinè loquebatur, atque in Numidia in urbe Tingit in regno Maroco suam sedem præcipuamque vxorem habebat, tres enim, ut Mahometes concedit, habebat ille; Mahometanus enim factus erat. Hic me vt secum proficiscerer hortabatur, suis quidem sumptibus, ea tamen lege ut me pro famulo & bajulo haberet. Imposita mihi sarcina, etsi durum mihi erat, cogitabam tamen Poëtæ dictum, qui scribit:

Turpe puto juveni qui semper inhæret iisdem
Terrarum Spatiis, ut lapis, atque locis.
At varios hominum mores qui vidit & urbes,
Moribus ornatis in Patriam ille venit.

Igitur per vrbem Tunetum, regnumque Tunetanum, & regnum Maroco, ad vrbem Tingit sumus profecti. Hujus vrbis meminit Procopius in Vandalorum historia; eam scilicet temporibus Iosuæ à populis,

pulis, qui metu Iosuæ fugerant, ædificatam fuiße, id quod marmoreæ columnæ duæ ibidem cum litteris Phæniciis testari dicit. Atque scio Antimachiavellum id negare: sed ego memini unam dilapsam me columnam, lapidesque mihi incognitis litteris notatos vidisse: verùm non legeram tunc Procopium, nihil igitur inquisivi, magis tamen crediderim Procopio, qui ab iisdem populis Carthaginem quoque fuiße conditam affirmat; sed fides apud illum esto. In illa mea peregrinatione quinque ferè consumpti sunt anni, semper meos de Islandia commentarios custodiens, postea ad intermissa studia redij. Vocatus deinde in aulam Schovveburgicam, cum Comite Ottone Viennam Austriæ ad Cæsaris aulam sum profectus: neque licuit tunc quæ in Islandia congesseram, propter creberrimas pro-

profectiones in concinnum ordinem redige-
re. Deinde a Turckxsesio, Archiepiscop
Coloniensi, Bonnam missus, anno Christ
LXXXII supra millesimum quingentesimũ
nactus occasionem, propter editionẽ Islan-
diæ Coloniam iturus, incidi in latrones, qu
me non solùm pecunia, & sarcina, sed &
vestibus spoliarunt, nudumque reliquę-
runt, & viginti tribus vulneribus confe-
ctum, uni me sepeliendi negotium dederunt
ex cujus manibus mirabiliter evasi, ad huc
vivo. Itaque quicquid de Islandia con-
scripseram periit, nullaque mihi recuperan-
di unquã relicta erat spes. Cùm verò anno
LXXXVIII Bonnam, eo tempore quando
Schenckius civitatem illam occupasset, re-
diissem, inventum fuit hoc meum de Islan-
dia Scriptum ab equite mihi noto, in ædibus
ex quibus habitatores profugerant. Cum-
que

ue & nomen meum præscriptum, meam-
ue novißet manum, mihi reddidit. Itaque
actenus apud me delituit. Iam verò de
nsilio bonorum virorum Typographo,
ivulgandi gratia, excudendum dedi. Etsi
verò meæ mihi tenuitatis sim conscius, qui
am eleganti sermone quàm multi delica-
uli cupiunt non sum usus, spero tamen
& bonos & doctos facile mihi hac in re
veniam daturos, quippe qui non tam ele-
ntiæ, quã veritati in hoc Scripto studue-
m: nam nihil, aut certè parùm, ex auditu,
d quæ vidi & expertus sum scribo. Ve-
m permulti hodiè reperiuntur qui nihil
i quod ipsi & viderunt, & experti
nt, denique quotidianum est, pro vero
dicant, imò illis non visa, incredibilia
tant. Sed cùm res externas & veras,
e etiam ratione nituntur narramus, ad-
mirar

mirari Dei conditoris & opificis, ſapien-
tiã, potentiã, & bonitatẽ incipimus, und
laus & gratiarum actio proficiſcitur, qu
tollitur deſinitq; ſi admiratio ceſſat, omnia
que incognita tibi pro falſis habeas. Magn
præterea ſcribẽtibus fit injuria, qui magni
laboribus res minimè falſas non propte
ſuum, ſed poſteritatis commodum memori
prodiderunt, cum a malevolis, Zoilis, & a-
muſis egregiè mendacij, turpiter tamen, inſi
mulantur, ut fit Herodoto, Tucididi, Xeno
phonti aliisque qui tamẽ diligenter conſide
raverant, quod non eadem vivendi rati
ſit in omnibus regionibus, atq; quod natur
non omnibus in locis & fructus & ani
malia producat, quemadmodum ij, qui ho
die ad nos ex India renavigant, mult
quidem omni admiratione digna, imò n
bis ferè incredibilia tamen vera adferun
S

Sic quoque ex aliis locis nobis incognita, nec antea visa & audita perferri facile sunt redituri, atque ut sint sinceri communique sensu præditi nō ignavia judicabunt. Quā-brē, Lector humanissime, hoc meum Scriptum animo æquo, & cum judicio lege. Zoilos moneo, ut ipsi eosdem labores, ærumnas, imò miserias, quæ peregrinantibus accidere solent, experiantur, priusquam aliis detractare incipiant.

In descriptionem THVLES

Doctissimi Viri DITHMARI BLEFKENII.

EST aliquid mutare solum, Patriâque relictâ,
Veliferâ rapidum scindere puppe fretum.
Est aliquid totũ mundi lustrare theatrum,
Quæque suo retinet plurima monstra sinu.
Ast major virtus, majori digna trophæo,
Pingere felici quæ tibi visa manu.
Eminet hos inter, tanquam lectissimus, omnes
Blefkenius; Veniã det mihi livor iners:
Non Populos referam varios, non mœnia, montes,

Æquora,

Æquora, non ſylvas, flumina curva, ſpecus;
Queîs tu, ſed duro quondam, Dithmare, labore,
Famã, luſtrandis, ingeniumque paras.
nſula ſufficiat nobis Iſlandia, ſævo
Arrodit fluctu quam Glaciale fretum.
Circius hîc regnat rigidus, quem carcere opaco
Vix ſtrictum vinclis Aeolus ipſe tenet.
Iîc furit ignitis eructans Hæcla caminis
Flammas; hîc celebris fontibus, ecce, locus.
œlix Dithmaro, fœlix Iſlandia! vives
Donec erit Phœbus, Lunaque donec erit.
eſperiâ fœlix Thuli, Dithmare! carebis
Interitu, Thules littora donec erunt,

G. Sonneveldius Verianus.

In eandem.

Olim Trinacriam regnum natale Cyclopum
Facundo celebrem reddidit ore Maro.
En modò Dithmarus ſimili conamine nixus
Ignivomam Thulen ornat honore novo.
Trinacriis placuit rurſus laudare Maronē
Dithmarum Thule concelebrare ſtudet
A Phœbi radijs averſa hæc barbara Thul
Dithmari ſtudijs clarior eſſe cupit.

M. Georgius Curio.

DITH

DITHMARI BLEFKENII
ISLANDIA.

QVANDO ISLANDIA PRIMVM COGNITA.

ANNO sexagesimo tertio supra millesimum quingentesimum binæ Hamburgo naves onerariæ in Islandiam navigare decreverant; Vectores, antiqua nsuetudine verbi Divini ministrum si- adjungere volentes, Ecclesiæ Hambur- nsis ministris munus hoc committunt, antque ut illis de ministro dispicere ve- t. Erat tunc Ecclesię Hamburgensis Su- rintendens Doctor Paulus ab Eitzen. m veró ego Hamburgi supellectilem rariam Rostochio expectans substitis-

ſem, familiaritatem cum Paulo & cæteri
Ecclęſiarum miniſtris contraxi:ad me igi
tur delata eſt provincia, quā eo libentiùs
quod ſitiens eram res novas & varias re
giones cognoſcendi, & illorum hortatio
nibus parens, ſuſcepi. Conſcenſa igitu
navi x Aprilis ſubnavigavimus Anglian
& Scotiam, prætetlegentes Orcades inſu
las numero x v, quarum plæræque incul
tæ propter ſterilitatem jacent, Ferovve &
Hitlandia ſolæ inhabitantur. Hic altiſſi
mam rupem vidimus, quæ in ſummitat
cucullati monachi caput repræſentat, ub
etiam contra omnes ventos tutus eſt re
ceptus, multoſque hic monachus ex præ
ſenti liberat periculo. Iunij verò x i v I
landiam conſpeximus, quæ a longe app
ret, ut ſi nubes hyberno tempore eſſen
Poſtero die portum Haffnefordt, qui M
ridiem ſpectat, terramque attigimus.

Iſlandia terra aſpera, montoſa, & niv
ſa eſt, quæ duplo major Sicilia eſſe put
tur, centum miliaria in longitudine hab

re c

e creditur, quod & Olaus Magnus lib. 11
eſtatur. a frigoribus, quæ ibidē acutiſſima
unt, & perpetua glacie nomē habet: con-
inuis enim octo menſibus glacie infeſta-
ur: calore tamen & igne intraneo mul-
s in locis ardet. Hunc calorem in terræ
iſceribus auget antiperiſtaſis frigoris ma-
oris anni parte (paucis menſibus æſtivis
xceptis) durantis, quod poros in terræ ſu-
erficie conſtringit & liberam expiratio-
em prohibet. Habetque hæc Inſula la-
udinem ab Æquatore tantam, ut Circu-
s Arcticus mediam ſecet, hoc eſt gradus
xv cum ſemiſſe. Hujus Inſulæ extremi-
i Aquilonari objectæ ſunt inſulę quæ
udæ vocantur. An verò ex iſtis ſit ea,
æ Ptolemæo, Veteribuſque Thule, an
tius Iſlandia ingens illa inſula, adfirma-
neque prorſus negare auſim, eò quòd
n deprehendatur inſula quò Ptole-
eus Thulen ſtatuit. Nunc Recentio-
ſtatuunt longè aliam longitudinem
a Scotiam vicinaſque inſulas quàm
lemęus credidit. Hujus gentis originē
 paulo

paulo altius repetam, sequutus fidem Annalium Islandicorum. Anno Christi DCCCC, tempore Alebrandi Episcopi Bremensis, Nobiles aliquot ex Orientali Frisia, & ex agro Bremensi; versùs Septentrionem novas inquirere regiones volentes, ex Visurgo classe solverunt, prętermnavigantes Orcades, Insulam hanc, habitabilem quidem sed nivosam, inveneruni in ultimis ferè Europę finibus. Cui propter frigus & rigorem Islandiæ nomen derunt. Cumque ulterius ad Septentrionem navigassent, circiter CC miliaribus aliam Insulam invenerunt, quam per antiphrasin Gronlandiam mominarunt. Longiùs versùs Septentrionem navigare conantes per mare Glaciale, sive Concretum, diu glacie prohibiti, tandem magni laboribus ex glacie eluctati, in vortigine maris (quarū etiam meminit Olaus Magnus lib. 11.) & tenebras densissimas incderunt, unde maris æstum singulis diebu provenire multi rei nauticę periti adfimant. In his tenebris & vortiginibus i
classi

classis,una navi excepta, perijt. Qui fuerant servati, post diuturnos labores & pericula, per mare Tartaricum navigantes, in calidissimam venerunt regionem, Sinum maris amplissimum ingressi, in vicinam terram descenderunt. Cumque incolæ pre nimio calore & Solis ardore in locis absconditis essent, illi aurum, & alias pretiosas res, quas nemo obseruabat, hinc & inde positas vident: Cumque quantum libuisset asportarent, atque ad navem properarent, cū canibus inusitatæ magnitudinis illos insequi vident, unus qui impeditus & prædâ onustus erat, effugere non potuit, a canibus frustulatim discerptus. Cæteri, post longam navigationem eas vortigines vitantes, in Moscoviam appulerunt, indé per mare Balthicum Bremam reversi Alebrando Episcopo cū parte prędæ hæc retulerunt.

Ad hoc ferè tempus Normanni, exemplo Helvetiorum Iulij Cæsaris tempore, Norvvegia prodiisse censentur, qui & tunc Franciæ partem diu obtinuerunt, quæ e-

tiam nunc Normandia dicitur. Cumque res magnas terra marique contra Britannos geſſiſſent, non ſolùm hoſtilibus incurſionibus mare infeſtarunt, ſed quoque Sarracenos, qui tunc in Italiam venerant, & in Calabria & Apulia ſuam ſedem ponere cupiebant, expulerunt. Poſtea verſùs Boream in Hitlandiam, Ferovve, & Iſlandiam colonias deduxerunt, quam viam a Bremenſibus labore Nobiliū ex Friſia (ut dictum eſt) didicerant. Teſtatur & ipſorum idioma illos ſcilicet ex Norvvegia veniſſe: nam idioma Iſlandicum cum veteribus Norvvegiæ incolis convenit. Nam in Norvvegiæ locis maritimis, præſertim ubi nobilis portus & civitas Bergen eſt, propter Germanorum & Danorum frequentiam & conſuetudinem lingua mutata eſt.

DE ISLANDICORVM RELIGIONE.

ANno Christi MCCCXCVIII administrabat Regnum Danicũ VVoldemarus ejus nominis secundus, cui adjunctum erat Norvvegicum, cujus posteritas id tenuit usque ad Ericum Pomeraniæ Ducem, ac Christophorum Bavarum. Huic VVoldemaro paruerunt & Normannorum coloniæ Arctoæ omnes, ut & nunc. Sub illo VVoldemaro Islandici primùm in Christiana Religione instituti sunt, cùm hucusque alienos Deos coluissent. Cumq; in illis tristissimis tenebris, & titulo Ecclesiæ, ceu fascino miserè dementati, in profundissimis superstitionis involucris detenti omnes ferè Christiani populi essent, fieri non potuit, quin illi qui longissimè a consuetudine doctorum hominum remoti, & alioquin sub inclementi ac barbaro cælo habitantes, in turpissimam idololatriam relaberentur, cùm

aliâs(ut poſtea dicetur) Dæmones ſibi ſervientes & familiares tanquàm domeſticos habeant. Poſtquam verò Lutherus innotuit, Chriſtianus Danorum Rex ſibi puriorem doctrinam comparavit, atque in regno Danico, Norvvegico, & omnibus ſibi ſubjectis Inſulis Eccleſias repurgavit; miſſis in Iſlandiam miniſtris, qui Euangelij ſementem ibi facerent. Typographum quoque ex Dania miſit, qui paſtoribus Latina neſcientibus (ut tunc ferè omnes erant) Biblia, Locos communes Philippi Melanthonis, Vrbani Regij opera, aliaque lingua populari evulgaret. Adoleſcentes quoque idoneos ex Iſlandia evocavit, quos in Academia Haffnienſi ſuis ſumptibus aluit, & Eccleſijs & Scholis præeſſe voluit. Conſtituerat Rex VVoldemarus cùm primũ Chriſti doctrinam profiterentur in Iſlandia Epiſcopos binos, unum in Scalholden in Orientali plaga, alterum in Hollen ad Occidentalem Solem, quorum ſucceſſores hodiè nihil præter umbram & nudum titulum habent,

bent,

bent, nam alios reditus quam butyrum & pisces non habent. Cùm verò illa, de qua dixi, à Rege Christiano Ecclesiarum in Islandia facta esset reformatio, alter Episcoporum in Scalholden, cum populo facta conspiratione, Euangelij doctrinam excutit, &, rebellione facta, Regium Præfectum interficiunt. Sequenti anno, qui fuit M D XXXV, Rex hominem Nobilem equestris ordinis Paulum Hitfelt, quem senem ego in Dania vidi, classe, militibus, & armis instructum in Insulam misit. Seditiosis ad internecionem interfectis, Euangelij doctrinæ emendationem renovat, atque in Daniã redit, relicto Nobili quodam, qui & Ecclesiæ & Insulæ præesset. Erat tunc in Islandia vir facile primus Tadde Bonde. Hic, postquam Regis exercitus discesserat, conspiratione facta, cum præcipuis, quos sua authoritate in suam sententiam pertaxerat, ad defectionem reversus, cæterosque Insulanos ut sequerẽtur incitabat. Hi in loco qui VValoe dicitur conveniunt, factaq; conjuratione de re-

de rebellione & abjiciendo Regis jugo, consila inter sese communicant, & habebat Tadde suas possessiones non uno in loco, & multos clientes, his de causis non posse illos facilè opprimi putabat. Episcopus qui ad Orientem habitabat, omnia ad Regium Præfectum quid ageretur referri curabat (nam Præfectus ad Occasum ejus Insulæ aberat) oderatque Episcopus Tadden a multo jam tempore. nam in illa prima rebellione, quasi conscium & authorem rebellionis ad Præfectum illum falsò detulerat. Hæc sola calumnia summam & extremam illi calamitatem attulit. Præfectus certior factus quid ageretur, per idoneos homines, aliquot conscios factionis, ut in officio maneant, propositis præmiis & pœnis hortatur. Tunc plerique, ubi periculi magnitudinem cernerent, illo relicto, supplices ad Præfectum veniunt, veniamque precantur, & impetrant. Igitur Tadde judicatur hostis, & Regis & Patriæ, itaque jurejurando, & fide data, promittunt illum persecuturum. Tunc ille

metu

metu periculi, cum paucis, quos ex domesticis coegerat, ad Hekelveldij radices sese continebat, sed circumventi, omnes sunt trucidati, capto illo. Qui illum ceperant, ad Episcopum, ut illum custodię mandaret, adducunt, verùm is eum recipere recusabat. Itaque ad alium quendam, ex ijs qui Iudicio præsunt, illum pertrahunt, neque is, veritus populi odium, excipere voluit. Ibi tunc Islandicus quidam, Ionas nomine, vir animosus, scio [inquit] cui illum, qui diligenter sit servaturus, credam, statimque hominem obtruncavit, & terrę mandavit. Et sic seditio sedata fuit. Atque in hunc diem ab illo tempore inter barbaros homines verbum Dei juxta Augustanæ confessionis ritum docetur.

DE ISLANDICORVM VITA, AC MORIBVS.

IN tota Insula eorum hominum, qui in aliquo sunt numero atque honore, genera sunt tria; plebs enim ob penuriam

navium,

navium, quibus piſcantur, ſeſe in ſervitutem dicant divitioribus. De his tribus generibus primum eſt eorum, quos Lochmaders vocant, id eſt Iuſtitiæ viros, nam Loch illorum lingua Ius ſonat: Hi Iuſtitiam adminiſtrant, ſuntque illorum plures, duodecim tamen ſingulis annis præſunt Iuſtitiæ. Horum decretis judicioque omnes parent. Alterum genus eſt eorum, qui Bonden dicuntur: Ij loco Nobilium habentur, atque eorum ut quiſque eſt navium & pecoris ampliſſimus, ita plurimos piſcatores, & clientes habet. Hanc unam potentiam noverunt. Tertium genus eſt Epiſcoporum, & verbi Divini miniſtrorum, quorum multi paſſim per totam Inſulam reperiuntur. Hi neque tributa cum reliquis pendent, omniumque rerum immunitatem habent.

Sunt plærique viri Iſlandici valdè ſuperbi & elati, præſertim propter corporis robur quod habent. Vidi Iſlandicum, qui tonnam Hamburgenſem cereviſiæ ple-

nam

nam tam facilè ori ſuo admoveret, bibens ex illa, ac ſi unicam habuiſſet menſuram.

Vterque ſexus in Iſlandia eundem habitum habet, ita ut ex veſtibus an vir an fæmina ſit haud facilè dignoſcas. Lino carent, niſi a noſtris ſit importatum. Eſtque ibi apud fæmineum ſexum mira formarum felicitas, ſed cultus deeſt.

Natio omnis Iſlandicorum admodum dedita eſt ſuperſtitionibus, ſpirituſque familiariter ipſis ſervientes habent. Ii enim in piſcatione tantùm ſunt fælices, qui noctu a Dæmone ad piſcationem excitantur. Quamvis verò Euangelij miniſtri in dehortando ab iſta impietate omnem diligentiam adhibent, tam altè tamē hæc impietas in mentibus illorum hæret, & radices egit, itaque ſunt à Sathana faſcinati, ut nullam ſanam doctrinā & dehortationē admittant. Imó Diaboli opera, oblato pretio, ventū ſecundum pollicentur, & præſtant, quod mihi [ut poſtea dicetur] comper-

compertum eſt. Simile Olaus Magnus de Finlandiis ſcribit lib. III. Naves quoque cantando, etiam ſecundo vento, immobiles retinent feré. Et profectó mirum eſt, quod Sathan cum illis ita ludat. Remediū enim illis in retentione navium monſtravit, excrementa ſcilicet puellæ virginis: ſi proram & certos aſſeres navis hoc unguēto illinant, hoc fœtore ſpiritum fugari & abigi docuit.

In reliquis vitæ moribus ſic ſe habent. Parentes liberos maſculos ſtatim à pueritia literas ejuſque Inſulæ jus docent, ita ut ſanè perpauci per totam reperiantur Inſulam virilis ſexus quin literas ſciāt, & plæræque fæminæ noſtris utuntur literis, alios quoque characteres, quibus integra illorum quædam verba exprimunt, habent, quæ verba noſtris literis difficulter ſcribi poſſunt. Duritiei & piſcationi a pueris ſtudent, nam vita omnis in piſcatione conſiſtit. Agriculturam non exercent, quippe quod agros nullos habeant, majorq; pars victus eorum in piſcibus, butyro inſulſo,

lacte,

lacte, & caſeo conſiſtit. Piſces lapide contuſos loco panis habent. Potus illorum eſt aqua aut ſerum. Ita multos in annos abſque medicina aut medico vivunt. Multi annos CL attingunt. Ac vidi ſenem qui CC ſe tunc vixiſſe annos dicebat. Imò Olaus Magnus lib. XX Iſlandicos CCC annos vivere ſcribit. Maxima Iſlandicorum pars panem non vidit, nedum guſtavit. Si quando à noſtris molita cibaria, ſive far illis venditur, lacte hoc commiſcent, atq; in longum tempus ad delitias Nobiliũ reponunt, Drabbel hoc condimentum vocant. Habent Germani, qui in Iſlandia negotiantur, locum in portu Haffnefordt natura munitum, ubi ſub tentorijs ſuas merces venum exponunt, calceos ſcilicet, veſtes, ſpecula, cultellos, & id genus mercium nullius ferè pretij. Iſlandici habent oleum ex piſcium viſceribus liquefactum, noſtris alutarijs ac ſutoribus notum: habent piſces, ſulphur, exuvias vulpium candidas, butyrũ, aliaque. Hæc omnia noſtris mercibus commutant, neque prius rata

est mutatio, nisi prius nostro cibo, & vino, aut cerevisia probè sint distenti, unà cum uxoribus, liberis, quos quotquot habent adducunt. Advenientes in portum filias nubiles secum habent, hæ, postquam a nostris exploraverint an domi uxores habeant, si non habent, pro pane, aut biscocto, aliave levissima re noctem promittunt. Interdum parentes mensem unum, aut quamdiu manserint, concedunt filias, vel gratis. Ex eo concubitu si facta fuerit gravida, parentes majori quàm antea filiam complectuntur amore, natamque prolem annos aliquot educunt, donec aut pater revertatur, aut futuro genero in dotem addunt cum filia, qui minimè quòd e Germano sanguine natum est, contemnit. Si quæ virgo cum viro Germano habuerit consuetudinem, in honore apud illos est, proptereaque à multis petitur procis: ac fuit antè hoc tempus cùm stupra, quæ quidem extra sanguinem & propinquitatem fiebant, nullam haberent infamiam: & quamvis modò concionatores

reclament, & severè in delinquentes animadvertatur, ægrè tamen vix abstinent. Quam longè verò hæc natio ab illorum moribus abest, qui summam dotem in virginitate sitam esse ducunt? ut Petrus Bembus in sua Veneta historia lib. VI testatur, ubi ita scribit: Portugaliæ Regis nautę mare Rubrum ingressi, complures nigrorum item bonorum hominum ac bello fortiũ civitates adierunt, qui natis statim fæminis naturã consuunt, quoad urinæ exitus non impediatur, easq; cùm adoleverint, sic consutas atque coalitas in matrimonium collocant, ut sponsi prima cura sit sic conglutinatas puellæ oras ferro interscindere. Tanto in honore apud barbaros est non ambigua in ducendis uxoribus virginitas. Hæc ille. Vinum & cerevisiam à nostris emptam non reponunt, sed domatim epotant, per vices alij apud alios, idque gratis. Inter potandum heroica facta suorum decantant, non ex certa aliqua compositione, aut melodia, sed prout cuique in buccam venit. Neque cuiquam

licet vesicæ exonerandæ gratia à mensa
surgere, verùm in hanc rem filiafamilias,
aliave puella aut mulier semper ad men-
sam stat, intenta si quis innuerit, innuent;
matulam sub mensa suis manibus mini-
strat; cæteri interim more suũ grunniunt,
ne quis strepitus audiatur: effusa urina, pe-
lvim peluit, rursusque suum officium vo-
lenti offert. atque incivilis habetur qui
hunc morem detestatur. Advenientes os-
culo excipiunt, seque invicẽ conspiciunt
& contemplantur, si forte pediculos, qui
illos propter lini inopiã maximè infestãt
repentes in vestibus videant, si viderint al-
ter alteri tollit, & quoties unum sustule-
rit toties aperto capite alteri gratias agit,
atque hoc invicem agunt quoad unum
viderint. Noctu paterfamilias cum tota
familia, vxore, & liberis in uno cœnaculo
cubant, laneo panno tecti, qui ab illis con-
ficitur. Atque ejusmodi pannos sine stra-
mine aut fœno supposito substernunt;
Omnes urinam in unam matulam nocte
effundunt, qua manefaciem, os, dentes,
& ma-

& manus lavant: ejus rei multas afferunt
causas, hoc scilicet formam elegantem fa-
cere, alere hoc vires, nervosque in mani-
bus confirmare, & dentes à putredine ser-
vare dicunt. Si pecora in fluctibus aut sub
nive (quod sæpissimè usuvenire solet) pe-
rierint, à Deo mactata esse dicunt, & in de-
litijs habentur: & factum est anno LXIIII
in loco qui dicitur Ackermisse ut mense
Ianuario vaccæ aliquot in tenebris aber-
rarent, tantaque erat caligo, atque nivis
profunditas, ut reperiri non possent, men-
se Aprili primùm inventæ sunt intactæ
neque fætore, atque in vicinos distribu-
tæ, pars aliqua ad Præfectum, cum quo
tunc ego vivebam, delata, quam aspernare
is non erat, ille tamen pauperibus dari
iussit. Tempore hyberno antè & post Sol-
stitium, cùm Sol descendit, atque in Sagit-
tario, Capricorno, & Aquario est, ab illis
recedit, neque supra Horizontem ascen-
dit, donec Pisces attigerit, igitur nullam
lucem habent nisi a Luna & stellis. Vicis-
sim circa Solstitium æstivum, cùm Sol
 ad Ge-

ad Geminos, Cancrum, ac Leonem aſ-
cendit, numquam infra Horizontem de-
ſcendit, igitur eo tempore noctem non
habent. Hyberno vero tempore ad mul-
tos dies lecto ſe continent, atque ludos
ſcaccorum, quorum inventum Xerxi
philoſopho debetur, exercent: interim
famuli cibum illis præparatum ad lectum
deferunt. Ex oleo piſcium lampades con-
tinue alunt, alij ex ſævo candelas urunt.
Menſe Februario, cùm primùm Sol ſupra
Horizontem aſcendit, paulatim dies lon-
giores fiunt, tunc piſcari incipiunt, tanta
quidem copia, ut vix ſit credibile; piſces
enim, qui menſes continuos tres in tene-
bris natarunt, ſimul atque ſtanneum piſ-
cẽ ferro conjunctũ vident, catervatim ac-
currunt, ut non ſolùm per fauces ſed ubi-
cumque attigerit ferrum trahantur. Cap-
tos exoſſant, viſcera recondunt, & adipem
ſive oleum ex ijs conficiunt. Piſces ſub dio
cumulant, tantaque ibi eſt aëris puritas, ut
ſine ſale, ſolùm vento Soleq; durentur, fe-
licius quidem quàm ſi ſale condirentur. E
ſi pecora

ſi pecora mactaverint, carnes ſine ſale ſolo vento duratas abſque fætore & putredine ſervant.

DE MIRABILIBVS STAGNIS ET FONTIBVS IN ISLANDIA.

DIverſis in locis per totam ferè Inſulam ſunt thermæ, & calidiſſimi fontes, qui etiam magna copia effluunt. Hæc aqua, ubi frigeſcere incipit, ſulphureum quiddam in ſuperficie habet. In iſtis calidiſſimis aquis, quibus digitum ſine periculo inſerere non potui, mergi rubei à longe quidem conſpiciuntur, ſi propiùs accedas evaneſcunt, ſi rurſus abieris emergunt, ita per totos dies (ſi cui lubido eſt) cum hominibus ludunt. An revera mergi ſint alijs judicandum relinquo. Ad Occaſum ejus Inſulæ ingens eſt lacus fumoſus, & frigidus valdè, qui omnia quæ quidē immerguntur in lapides convertit, idq; paucis diebus, &, quod ſumma

admiratione dignum est, si lignum rectà in fundum posueris, ima pars, quæ in terram figitur, ferri speciem & duritiem post biduũ habet, quæ in aqua fuit, lapidis duritiem & speciem habet, suprema pars, quæ supra aquam mansit, pristinam formam retinet: atque hujus rei veritatem bis sum expertus, sed cùm imam partem, quæ ferrum repræsentabat, igni ut liquesceret admovissem, ut carbo arsit. Sunt in loco maritimo qui Turlockshaven dicitur fontes duo diversissimę qualitatis, alter frigidus, alter calidus; hi fontes per canales in unum locũ ducuntur, atque ad balneum temperati saluberrimum balneum efficiunt. Haud longè ab his fontibus alius quidam fons est qui Cerealem liquorem ebullit, qui Gallicum morbum, qui illis familiaris est, fæliciter medetur. Non procul à portu Hanefordt scissura in rupe est instar fontis immensæ profunditatis, si inspexeris aquam videre non potes, verùm si lapidem injeceris, post dimidiam horam audies illum decidentem, quasi in

vasa

vaſa æneea decideret, ſtatimque aqua exſurgit, & repletur uſque ad ſumma labra putei, eſtque aqua limpidiſſima, quam tamen nemo neque attingere, neque guſtare audet, neque effluit, ſed poſt tantùm temporis quantùm lapis eſt immiſſus ſubſidit. Alius in media Inſula lacus eſt qui peſtiferum fumum exhalat, ut etiam aves ſupervolantes ſuo veneno interficiat.

DE MONTIBVS MIRABILIBVS IN ISLANDIA

SVnt in Iſlandia tres montes valdè mirabiles, unus mons Crucis, alter Snevelsiockel dicitur. Hi duo nubes altitudine penetrant, quorum capita ſive ſummitates nemo unquam vidit, neque unquam glacie & nive vacui viſi ſunt; in his quotidiè fulgura, & tonitrua horrenda audiuntur, cùm tamen in propinquis convallibus aer æſtivo tempore ſit ſudus & ſerenus. Tertius mons ad Septentrionem Inſulæ eſt, neque adeò excelſus, annos verò

complures arſit; quo igne, quave materia ignoratur: cùm verò per totam Inſulam ſulphur effodiatur, videtur ſulphuream materiã aliquando incenſam eſſe. Mons hic haud procul à mari eſt, mareque ex parte illum alluit, Hecla dicitur, interdum flammã, aliquando ignitam aquam, poſt nigrum cinerem, & pumices, tanta quidem copia ejicit, ut Solem obſcuret. nemo quoque in propinquo ad miliaria VI habitare poteſt. neque paſcua ulla circum ſunt. Aliquando homines audaces, & vitam nihili facientes, lapides per cavernas injiciunt; nam interdum mira eſt in monte tranquillitas, præſertim ubi Zephyrus ſpirat; immiſſos lapides ſtatim horribili fragore ac ſonitu rejicit: damnatorum animas hîc torqueri vulgus credit: varia & horrenda in hoc monte & circum ſpectra obſervari certum eſt; nam ſi alicubi ſit prælium commiſſum, Iſlandici, præſertim ij qui in mari vicino Heclæ navigant & piſcantur, prælij commiſſi diem ſciunt, etiamſi ignorent ubi ſit factum: vi-
dent-

dent enim [ut ipſi referunt] Cacodæmones exeuntes & revertentes, umbraſque adducentes. Et circumfertur hiſtoria talis in Iſlandia: Piſcator juxta Heclam navigans aliam navem obviam habuit, uterque ſecundo utebatur vento, cùmque more nautarum ecquis eſſet, & unde, quæſitus, Bremenſem Epiſcopum ſe in navi habere reſpondit, quem ad Heclam deducere vellet: & compertum eſt eo ipſo die Epiſcopum è vita diſceſſiſſe. Quod tamen ego pro vero ponere nolim. Si qui fluctibus aut alioqui perierint aut mortui fuerint, interdum ſuis relictis amicis & notis triſtes apparent, quæſiti quo & undè, ad Heclam ſub inclmenti prædagogo Dæmone deduci ſe reſpondent, evaneſcuntque. Sicq; a Sathana faſcinati ſunt, ut animas demortuorum eſſe credant.

Sed quia Infernum in hoc monte eſſe, nemo ſanæ mentis facile credet, quæri tamen poſſet, unde mons iſtam materiam habeat, qua tot annorum flammas

flammas, tot cineres, tantamque pumicum copiam producat? videmus enim igne ſolidiſſima quæque omniaque conſumi: eamque ob cauſam aliqui credunt fore ut iſtæ aliquando flammæ extinguantur, nam deficiente cauſa effectus ullos ſequi poſſe negant. Sed hic quid ego ſentiã liberè dicam, ſalvo tamen aliorum judicio. Conſtat ex Meteoris aqueis, quòd ex vaporibus in terræ cavitatibus collectis continua ſit aquæ generatio, quæ per fontes emanat; perpetuò autem durantibus cauſis efficientibus & materialibus perpetuò etiam effectus durat: ſic quoque in viſceribus terræ eſſe loca quædam, quæ ſua natura ſiccam & calidam exhalationem attrahant, hancque in flammas, cineres, & pumices reſoluere, quod in iſto monte propter ſulphuream materiam, quæ in Iſlandia per totam terram invenitur, facilè fieri poteſt: & quemad modum fontes tempore hyberno plus aquæ quàm æſtivo ſcaturiunt, imò aliqui æſtate exſiccantur, propter deficientem materiam; ſic
cum

cum hoc monte: nam interdum deficiente materia neque flammas, neque fumum habet, omniaque tranquilla ſunt, unde apparet materiam & efficientem cauſam deficere. Vt ut veró ſit, mihi compertum eſt neminem ſine periculo, & horrore, ad montis radices accedere poſſe, ut poſtea explicabitur.

Eodem anno quo in Iſlandia eſſem, die xxix Novembris, circa medium noctis in mari juxta Heclam flamma apparuit quæ totã Inſulam illuſtrabat, ut omnes attoniti miraremur, atque exitum anxiè expectaremus: ſeniores & hujus rei periti ex Hecla hoc lumẽ venire dicebant: poſt horam tota Inſula contremuit, quaſi ſuis ſedibus moveretur: terræmotum ſecutus eſt horribilis fragor, ut ſi omnia bellica tormenta exploderentur, nihil ad hunc terrorem eſſet. Non poteſt cogitatione nedum verbis aſſequi, quàm horribile fuerit. Totam mundi fabricã corruituram, poſtremumque adeſſe diem credidimus: at compertum eſt poſtmodo mare ad duo miliaria

retrò

retrò cessisse in illo loco, atque exsiccatum esse. Sub initium Iulij, tempore anniversario, glacies magna copia noctu ex improviso Insulam circum Heclam allúit, ac vagatur rumor per totam Insulam, imò creditur, damnatas animas in hac glacie torqueri alternis vicibus in flamma in monte, ac deinde in glacie. Hæc glacies menses tres continuos solùm circa Heclam natat. Hujus glaciei si partem aliquam mari exemeris, linteoque involveris, atque in cista reposueris, tam diù illæsa manet quoad illa in mari natat; si verò in mari glacies evanuerit, quod repentè in una nocte fieri solet, hæc nusquam apparet, neque ullum humiditatis signum in linteo relinquit. quod Sathanæ haud difficile est glaciem sine humiditate tollere, ut illorum incredulitatem augeat. Meminit hujus glaciei Olaus Magnus lib. 11. Sed quia ego omnia diligenter perquirere statueram, non sine horrore ad hanc glaciem navigavi, & animadverti vi ventorum hanc glaciem ad scopulos torqueri, &
ita

ita lugubrius quiddã ſonare à longe, quaſi exaudirentur ibi miſerandi ejulatus. hinc Iſlandici damnatorum animas in iſta glacie torqueri putant.

DE ISLANDICORVM DIVITIIS.

Iſlandiam terram aſperam & nivoſam dixi, eſtque præterea ſcopulis atque lapidibus referta; ac ita quidem, ut nullus in tota Inſula ſit ager: ne hortulos quidem, in quibus aut olera aut legumina habere poſſent, habent: frumenti genus nullum agnoſcunt, non poma, pira, nõ ceraſa, neque ullum fructum arborum norunt. Et, quod ferè incredibile eſt, nec pane, nec ſale utuntur, nihilominus benè habiti ſunt & robuſti. Nulla in tota Inſula eſt urbs, raró duas aut tres habitationes contiguas habent. In locis maritimis ob piſcationem, & ſubterraneis propter validiſſimos ventos ſuos nidulos habent. Nullus apud illos pecuniæ amor, merces enim mercibus commutantur. Naſcitur ad Meridiem & fere per totam Inſulam ſulphur,

quod

quod magna copia eruitur; hanc materi-
am purgatam exiguo pretio vendunt. Au-
ri argentive fodinas, neque ullas metalli-
cas habent. Ferro quidem utuntur, ſed im-
portato. Raro invenies virum, qui in per-
non habet clavos ferreos quibus ferrea
equorum ſoleæ alligantur. Ædificia om-
nia ſunt ſubterranea, nam materiam ad
ædificandum non habent. Nulla arbor in
tota eſt Inſula, excepta betula, atque hæc
in uno loco, quæ etiam longitudine ho-
minis ſtaturam non excedit, idque prop-
ter ventorum vehementiam, quòd altiùs
creſcere non poſſit. Betula hæc poſt Solſti-
tium æſtivum primùm vernat, folia ſua-
viſſimi ſunt odoris, tantęque fragrantię ut
a Germanis in tentorijs & epulis pro ſin-
gulari delectamento ponantur. Interdum
tamen magna copia abietum, ex Tartaria
aut aliunde, vi undarum & glaciei abrepta,
in Iſlandiam appulit. Harum præcipuus
in ædificandis cubilibus ſubterraneis uſus
eſt, extra terram vix habitationem, prop-
ter validiſſimos ventos, qui interdum &
equos

equos & sessores prosternunt invenies. Butyri magnam copiam habent, propter graminis pinguedinẽ: tam pingue enim est Islandicum gramen, vt boves post certũ tempus à pascuis sint arcendi, ne rumpantur. Tam grati itidem odoris, ut singulari studio à nostris hominibus in cistulas ad vestes reponatur. Butyrum plærique propter vasorũ inopiam in angulos ædiũ, uti nos calcem aut aliam materiam, seponũt, idq́; sine sale. Domestica animalia habent, vaccas; sed multæ sunt mutilæ cornibus. Equi gradarij ferè omnes, oneribusq́; ferendis aptissimi. Habent oves prægrandes. Non suem, non gallinam, propter frumenti inopiam, alunt. Si quando illos pabulum, aut fœnum hyeme defecit, pecora piscibus alunt. Canes hirsutos sine caudis & auribus natos animi causa habẽt, quos carè vendunt, magnique faciunt, cũ tamẽ liberos suos cuivis petenti vel gratis offerant. Habet præterea hęc Insula vulpes albas, & ejusdem coloris ingentes ursos. Aves habent nullas, prętcr aquaticas, qua-

rum diverſæ ſpecies, & genera ibi reperi-
untur nobis incognita. Corvi interdum
ad albedinem mutati; falcones quoque e-
gregij, & inter hos albi, qui magnis ſump-
tibus ab Hiſpanis & Luſitanis capti &
conquiſiti, etiam magno numero abdu-
cuntur, quod cùm ego in Iſlandia eſſem
magno meo commodo factum eſt. Habet
quoque Iſlandia albas perdices. Fluvij a-
mœniſſimi paſſim per totam Inſulam, qui
incolis piſces magna copia miniſtrant,
Salmones, Trutas & Sturos. Vnicus in tota
inſula eſt pons ex oſſibus Balęnæ conſtru-
ctus. Proficiſcentes ex una Inſulæ parte in
aliam per continentem, nullam viam
propter ſolitudinem habent, quam ſequi
poſſunt: ſed quemadmodum nautæ in
mari, ita hi opera magnetis ſua itinera per-
ſequuntur. Immenſa eſt maris iuxta Iſ-
landiam profunditas. In iſtis voraginibus
ſunt miræ magnitudinis Balænæ, multa-
que marina monſtra, quæ capi aut occidi
ab hominibus non poſſunt, ſola glacies vi
ventorum illa ad ſcopulos collidit, ene-
catque

atque. Vidi tale monstrũ ejectum in lit-
us mortuum, cujus lõgitudo xxx ulnarũ,
ltitudo hastam militarem prælongã su-
perabat. Mortua aut occisa Belena, incolæ
x ossibus ejus magna dexteritate ædificia
k habitacula construunt, item sedilia,
amna, mensas, & cætera utensilia fabri-
ant, ita lævigantes ut ebori simile sit. In
is ædibus dormientes semper de naufra-
io somniare dicuntur. Etsi verò ingens
formidabilis sit bestia, magnumque ha-
eat robur, tamen a suo capitali hoste non
deo magno, qui Orca nominatur, sæpè
on oppugnatur solùm, sed vincitur; ha-
et hic piscis navis inversæ formam, at-
ue in dorso pinnas acutissimas & longas,
uibus mollia ventris Balænæ vulnerat
occidit; adeoque timet hunc piscem
alæna, ut illum fugiendo sæpè ipsam lit-
ri illidat. Habet quoque mare Islandi-
m monstrum cujus nomen incogni-
m est, Balænæ speciem judicant, pri-
o intuitu, cùm caput ex mari ostendit,

homines ita perterret, ut ferè exanima
decidant. Caput quadratum habet oculo
flammeos, circumcirca longis corni
bus munitum, corpus nigrum & atris pen
nis obsitum est; si quando noctu conspici
tur, oculi igniti sunt, ut totum caput quo
è mari exerit illustret, horribiliùs nihi
aut pingi, aut comminisci potest. Olau
Magnus hujus monstri meminit, lib. x
dicitque x i i cubitos esse longum. Ejus
modi monstrum scapham piscatorian
mordicùs tunc temporis contriverat sui
dentibus in qua tres fuerant piscatores, it
ut illi submergerentur, unus qui funicu
lum, quo hamum & pisces ducere solebat
manu prehensũ retinuit, tabulæq; quæ in
mari natabat, adhærebat; ita ille ex imo in
asserem eluctatus servatur, atque enatavit
meque pręsente Regio Præfecto hæc nar
ravit, addens se Divinitùs servatum, u
liberis alioquin fame perituris victum
quęreret, cùm cæteri duo, mariti quidẽ, se
sine liberis fuissent. Aliud, quoque ib
monstrũ frequens videtur & capitur, lon
gum

;um x aut x i i ulnas , Hackal vocatur,
otum eſt adeps ; mirabili modo capi-
ur : haſtam prælongam habent, cui fer-
um bicipiti cuſpide, quòd retrogredi ne-
uit, affigunt, ligno annexus eſt funis miræ
ongitudinis; hanc haſtam monſtro, quod
d prædam, animadverſo in parvulis navi-
ijs homine, adnatat, figunt; ſimulatque
onſtrum ſe ſaucium, ac vulnus habere
entit, ſtatim ſe in profundũ abdit, atq; ibi
fuſo ſanguine moritur, piſcatores dein-
è longis haſtæ alligatis funiculis ad ter-
m ducunt. Habet præterea varia monſtra
arina : canem, qui exerto capite e mari
trat, atque ſuos catulos in mari luſitantes
rſus in alvũ recipit, donec adoleverint.
abet & equos, vaccas, & quid non? ac mi-
m! quomodo ludat artifex natura, in ex-
imenda omnium animalium terreſtri-
n, & volatilium forma, in mari. Neque
ihi quiſquam perſuaſurus erat, vera hæc
e, etiamſi decem Ariſtoteles mihi affir-
aſſét, niſi meis oculis plæraque conſpex-
em. Ne quis igitur protinùs clamet, fa-

bulosum esse, sibi non compertum. Sole-
bant Lubecenses, Hamburgenses, & Bre-
menses frequentiùs magno suo commo-
do hanc Insulam adire, suos servos in hy-
bernis relinquere: jam verò cautum es[t]
authoritate Regia, ne quis Germanorum,
vel negotiandi, vel linguæ discendæ gra-
tia, suos ibi famulos per brumam relin-
quat; qua verò occasione hoc factum sit
sic se habet. Erat anno Christi MDLXI i[n]
Islandia in hybernis civis Hamburgensi[s]
Conradus Bloem, apud Episcopum i[n]
Scalholden ab alio, negotiandi causâ &
linguæ discendæ relictus: piscatores Epis-
copi cornu Monocerotis integrũ, in gla-
cie, ex Gronlandia (ut existimatur) ubi eti[-]
amnum hodiè Monocerotes esse dicun-
tur, advectum inveniunt, & Domino su[o]
deferunt, dentem Balænæ esse rati, nequ[e]
aliter credidit Episcopus, qui Conrado pe-
tenti dono dedit; is paulò nasutior poste[a]
Antvverpiæ aliquot florenorum millibu[s]
vendidit. Hęc res cũ ad Regem Daniæ per-
venisset, cavit ne quis Germanus postha[c]
in Islan-

in Iſlãdia, vel quavis de cauſa hybernaret.

DE ISLANDICORVM IVDICIO.

EST in media ferè Inſula locus amœniſſimus, verno tempore Paradiſum eſſe diceres, ubi olim mons fuit excelſus, qui ut hodiè Hecla, intraneo igne arſit; quæ materia poſteaquam conſumpta fuit, planitiem effecit, ſcopuli tamen qui circùm montem fuerant erecti, adhuc ſtant, itaque iſte locus natura ita munitus eſt, ut intrantibus ſingulis ſit eundum. Hic locus duobus cataractis inſignis eſt, ubi duo flumina ex altiſſimis rupibus e diverſò ſeſe præcipitant, cũ ſtupenda & horrẽda aquarũ ad ſcopulos colliſione, hi fluvij in medio campo ſeconjungunt, & magna vortigine in terrã abſorbuntur. Hîc quotannis ad XXIX Iunij diem, incolæ, qui aliquam habẽt controverſiam, conveniunt: nullo enim alio in loco jus dicitur aut tempore: poſtquã ingreſſi ſunt, ſtationes ex Præfecti ſatellibus ponuntur, qui omnes ingredi

cupientes admittunt, exeundi facultas sine consensu, & authoritate Præfecti nulli datur: ubi eò ventum est, Præfectus Regis diploma, quo sui officij fidem facit publicè legendum exhibet, & de præclara Regis erga Insulanos voluntate, deque sua, præfatus, ut omnibus sine respectu personarum, jus communicent hortatur, ipse deindè decedit, atque in suo tentorio se continet. Audita sacra concione, viri duodecim, quos Lochmaders/ quasi Iustitiæ viros, dicunt, humi considunt, singulis in manu liber est ejus Insulæ jus continens, populari lingua conscriptus; accusatione & responsione facta, in singulos locos secedunt, quisque suum librum diligenter evolvit, suum locum deindè repetens, sine scriba, sine replicatione, aut duplicatione & ejusmodi rabularum forensium præstigijs de sententia communicant, eamque pronuntiant. Si quę res deliberatione digna sit, ad Præfectum consultandi & honoris gratia defertur, cùm tamen nullam decernendi potestatem illi relinquant. Accusationes

cusationes plæraq; sunt de furtis, & adulterijs, de finibus non ambigunt, de feudis, hæreditarijs agris, aut pecuniæ aliqua summa, nullæ ibi sunt controversiæ. Duodecim illi viri, quibus unus supremus præest, apud illos in magno sunt honore. Hi de omnibus controversijs publicis constituunt, diligenterque inquirunt. Si quod eo anno sit admissum facinus, si cædes alicubi sit facta, si furtum, si adulterium commissum, si pecora furto abducta (quod sæpè fieri solet) tunc hi pœnam constituunt. Damnati capitis, securi feriuntur; cæteris, quibus pœna aliqua irrogari debet, stigmata inurunt, hæc pœna apud illos est gravissima: in fronte enim notantur: ita notati in numero sceletatorum habentur: alij virgis cæduntur: & vidi, cùm pater, & filius propter furtum (abigei enim erant) captivi detinerentur, quòd pater sit coactus filium virgis cædere ipse deindè securi est percussus.

DE GRONLANDIA.

ISlandia natura eſt oblonga, ab Ortu habet Norvvegiam, a Meridie Orcades & Scotiam, ad Occidentem ſolem Gronlandiam, ad Septentrionem mare Hyperboricum, ſive Concretum. Etſi Gronlandiã ſilentio decreveram prȩterire, tamen cùm ipſe terram attigerim, & pauca quædam conſpexerim, addendum putavi. Erat in Iſlãdia in cœnobio quodam Helgafiel relictus monachus quidam cæcus (nam præfectus cœnobij reditus in uſus Regios converterat) qui ibi miſerè vivebat: hic erat oriundus ex Gronlandia, obſcuro colore & amplo vultu. Hunc præfectus ad ſe perduci juſſit, ut de Gronlandiȩ ſtatu certi aliquid cognoſceret. Dicebat eſſe in Gronlandia cœnobium D. Thomæ, in quod a parentibus cùm eſſet adoleſcens, ſe detruſum eſſe, poſtea ab Epiſcopo Gronlandiæ exemptum, cum eſſet xxx annorum, ut unà cum illo in Norvvegiam, Nidroſiam

uſque

uſque ad Archiepiſcopum, cui & Iſlandiæ Epiſcopi ſubditi erant, navigaret, in reditu ſe ab Epiſcopo, cui Gronlandia erat patria, relictum in cœnobio, factum hoc ajebat anno Christi M D X L V I Hanc Inſulam dicebat nominari Gronlandiam antiphraſticῶs, eò quod raró aut nunquam vireſcat, tantumque ibi eſſe frigus per totum annum, Iunio, Iulio, & Auguſto exceptis, ut etiam pellibus amicti, tectique caleſcere vix poſſint; habere domi rotunda ligna, quæ cùm pedibus continuè moverentur, illorum pedes calfacerent. Abundare ajebat, ut Iſlandia, piſcibus, habere urſos, & vulpes candidi coloris, imò Pigmæos, & Monocerotes, neque dieſcere quin Sol Piſces percurriſſet. Monachus hic valdè nobis mirabilia narrabat: in cœnobio D. Thomæ, in quo ipſe vixerat, eſſe fontem, qui ardentem & flammeam aquam ebulliat, hunc fontem per lapideos canales ad ſingulas monachorum cellas duci, eaſque calefacere, ut hypocauſta

apud

apud nos faciunt. Imò omnia edulia apud hunc fontem & aquam igneam haud aliter posse coqui quàm si verus esset ignis. Addebat cœnobij muros ex pumicibus ex monte quodam non procul à cœnobio Heclæ simili esse factos; si enim has aquas ardentes pumicibus superfuderis, limosam materiam sequi, quam loco calcis, pro cemento habeant. Post colloquium Præfecti cum monacho, privatim accedo hominem, plura, & particularia quædam ab illo percunctaturus de Pigmeis, & alijs rebus; Latinam linguam tenuiter attigerat, me Latinè loquentem intelligebat verùm per interpretem respondebat. Pigmeos dicebat perfectissimam repræsentare formam humanam, esse pilosos usque ad digitorum ultimos articulos, mares ad genua usq; barbatos esse. Etsi verò hominis formam habeant, sensus tamē nihil illis inesse, non sermonem articulatum, sed sibilum quendam anserum more pręferre; Abbatem suū in cœnobio duos, & marem & fæminam, aluisse, verùm non
diu

diu vixiſſe, brutaque animalia eſſe, inque perpetua caligine vivere. Quòd aliqui his cum gruibus eſſe bellum dicunt, hoc ignorabat. Rationem victus in Gronlandia, quæ ſit in Iſlandia, ex piſcibus ſcilicet, eſſe adfirmabat, verùm non ex pecore, quòd nulla pecora habeant, neque populoſam eſſe terram. Statim ab Iſlandia incipit Oceanus Hyberboricus, aluitque Gronlandiam, & regionem Pigmeorum, quę hodiè Nova Zembla appellatur, habetque ibidem mare Glaciale ſinum qui mare Album dicitur, ſuntque ibidem fauces, per quas navigatur (ſi liceat abſque glacie) in Oceanū Schyticum. Et habebat Pręfectus Regiam navem ex Dania, quę in Iſlandia hyemaverat omnibus neceſſarijs inſtructam; cū verò ab monacho, de iſtis locis, faucibus & brevi in regnū Chynæ trajectu audijſſet, hanc affectabat laudem, ut Regi ſuo per iſtas fauces & glaciem, ad Chynæ regnum per mare Tartaricum, quod ab alijs ſæpe ſed fruſtrà tentatum fuiſſet, aperiret.

Martij

Martij igitur ultimo die, anno ſupra milleſimum quingenteſimum LXIIII ad illa loca eam navē navigare juſſit, meque unà ultrò volentem: utque diligenter, ſitū locorum, & quicquid viſu & relatu dignum occurreret annotarem, injunxit. Eramus in navi homines ſexaginta quatuor tam Dani quam Iſlandici, & XX Aprilis die, ad promontorium quoddam Gronlandiæ appulimus, cumque nullum portum, cui nos tutò crederemus, inveniſſemus, ac immiſſo bolide maris profunditatem exploraremus, tanta erat ut in anchoris ſubſiſtere non poſſemus, tantaque erat copia glaciei, ut propiùs ad ſcopulos navigare, neque tutū, neque poſſibile eſſet; Vigintiquatuor igitur armati ſcapha magno cum labore & periculo, ad terram contendimus (inter quos & ego eram) exploraturi an portū invenire poſſemus, & quales haberet Gronlandia homines. Interim magna navis in mari & glacie ſūma malacia natabat, pars dimidia ad cuſtodiendam ſcaphā in littore manebat; altera pars (egoq; cum illis) ſpeculandi cauſa excurrimus:

qui in littore ad custodiendã schaphã erãt relicti, exspatiantes virunculũ exanimem promissà barba, cum navicula, & hamo adunco ex piscis osse & fune coriaceo inveniunt: naviculæ alligatæ erant vesicæ quatuor piscium, uti existimatur, ne submergeretur, quarũ tres flaccidæ detumuerant; hanc (quia nostris valdè erat dissimilis Regi Daniæ misit Præfectus. Olaus Magnus lib. I scribit esse petram in medio Islandiæ & Gronlandiæ Hutisock, quã nos præternavigavimus, ibiq; habere ex corio naves, quas se vidisse testatur, verũ talis non erat, sed Petrus Bembus lib. VII in historia Veneta describit navem, quæ huic similis erat, ubi ita scribit: Navis Gallica dum in Oceano non longè à Brittannia iter faceret, naviculam ex medijs obscissis viminibus arborumq; libro solido concretis ædificatã cœpit, in qua homines erant septem, mediocri statura, colore subobscuro, lato ac patenti vultu, cicatriceque mira, ac violaceo signato; hi vestem habebant è piscium corio, maculis eam variantibus

tibus coronam e culmo pictam septem quasi auriculis intextam gerebant; carne vescebantur cruda, sanguinemque ut nos vinum, bibebant; eorum sermo intelligi non poterat, ex ijs sex mortem obierunt, unus adolescens in Aulercos, ubi Rex erat, vivus est perductus. Ex Gronlandia hanc navem cum his septem hominibus in Oceanum Britannicum propulsam esse, non est absimile vero: cùm descriptio naviculæ Bembi, cum illa in Gronlandiæ littore inventa conveniat. Nos interim hùc & illùc in terra nobis incognita, quę nive & glacie tecta erat, oberravimus, ne hominis quidem vestigia, neque habitationem ullam deprehendimus, neque aptum portum, sed mare undique præruptis scopulis erat clausum & communitum. Visum tamen magnum & albū habuimus obviam, qui neque nos timebat neque nostro clamore abigi poterat, verùm rectà ad nos, tanquam ad certam prædam, contendebat, cumque propiùs nos accessisset bis bombarda trajectus, ibi de-

demùm erectus, posterioribus pedibus tanquam homo stabat, donec tertiò trajiceretur, atque ita exanimatus concidit: Exuviæ Regi Daniæ missæ sunt. Convenerat inter nos antequam ex navi in terram descenderemus, si commodum inveniremus portum, aut alioqui nobis illorum auxilio opus foret, ut vexillum, quod in hunc usum nobiscū extuleramus, convelleremus, illi verò, si nos revocarēt, tormentis id significarent. Tempestate coorta interim navarchus tormentorum tonitru signum redeundi dat, nosque ad navem revocat: itaque omnes rursus magno cū labore post tres dies ad navem cum ursi exuvijs reversi; ad alterum igitur latus Insulæ ad Septentrionem, usque ad Pigmæorum regionem, aut Novam Zemblam navigavimus, ut per fauces maris Albi, in Oceanum Schyticum, sive Tartaricum veniremus, undè in regnum Chynæ, & Cathai trajectus esse dicitur; sed glacie prohibiti, fauces ejusdem maris transire non potuimus: itaque re infecta XVI

Iunij

Iunij in Islandiam sumus reversi.

Antea dixi Islandicos ad XXIX Iunij diem in media ferè Insula quotannis ad Iudicium convenire, post verò nostrum reditum Præfectus eò contendebat, egoque unà cum illo. Ex proximis Heclæ accolis aliqui tunc ad judicium venerant, quos Præfectus semel atque iterùm ad prandium & cœnam invitabat. Hi mira inter cœnandum de Hecla monte alijsque referebant; ego illicò accensus cupiditate videndi & adeundi omnia. Quare commendavit me Præfectus hisce hominibus, ut me eò deducerent, omniaque quæ ibi visu digna noscent, mihi commonstrari jussit. Erat hic Præfectus Danus homo Nobilis, elēganter litteris excultus: huic viro certè nō parùm debeo, propter summā in me liberalitatem, quòd me ad varia Insulæ loca, ubi singulare aliquid videbatur, suis sumptibus vehi curaverit. Ego comitatus duobus Islandicis, & Dano quodam, qui commeatum & tentoriolum equo vehebat, totum quatriduum

con-

consumpsi, dum per loca aspera, montosa, & avia ad hunc montem contendimus. Ad aliquot miliaria circum Heclam omnia nigro cinere & pumicibus erant repleta. Monebant me Islandici, ne propiùs accederem, abducto & equo quem ipsi mihi concesserant: ego quia omnia diligenter investigare, & videre decreveram; Dano homine comitatus propiùs, quasi montem ascensurus, accessi, & quamvis primo aspectu horror nos invaserat, ab instituto tamen discedere nolui, & per ætatem periculum non intelligens, per cinerem & pumices solus, relicto Dano, ad Heclam centendebam; erat tunc mira ibidem tranquillitas, ut nec ignem, nec fumum quidem viderem. Ecce subitò in terræ visceribus magnus auditur fragor, hunc secutæ sunt flammæ cærulei coloris, quæ sulphureo suo & tæterrimo fætore me penè extinxerunt, vixque ad relictos comites & equos evasi. Ex subita illa onsternatione in morbum incidi, & vehementem cogitationem cùm horrendæ istæ

flammæ semper mihi ob oculos versa-
rentur: ita quidem ut Islandici mei co-
mites ad ipsorum habitationem me ab-
ducere cogerenter, apud quos integros
menses duos decubui: cùm interim Danus
ad Præfectum & Hamburgenses rediret,
deque mea conditione illos certiores fa-
ceret. Ego inter barbaros æger & ignotus
miserè vivebam; biscoctum habebant,
quem lacte macerabam, & ita famem tunc
tolerabam, interea dum valentior factus
ad Præfectum redirem. Hamburgenses,
propter anni tempus, ne navigandi facul-
tatem amitterent, jā de reditu meo despe-
rantes, solverāt (solvunt enim ante XXIII.
Augusti diem, ne pòst glacie prohibiti exi-
re nequeant) singulari tamen studio Præ-
fecto (si quando redirem) me commen-
daverant, relīcto biscocto, vino, & cere-
visia. Habet Præfectus satis commodam
habitationem pro more & modulo istius
regionis ad Meridiem ejus Insulæ, non
longè a portu Haffnefordt, locus dicitur
Bestede. Hùc ad Præfectum ab Islandicis
adhuc

adhuc æger perductus sũ, qui me propter communia studia libenter & honorificè excepit. Quamvis verò rebus omnibus & necessarijs eramus ampliter instructi, tamẽ in illis tenebris admodùm pertæsus eam vitam, magno desiderio futurum annum navesque ex Germania expectabam. Gliscebat tunc bellum inter Ericum Sueciæ, & Fredericum secundum, Daniæ Reges, quòd magnis animis post ad decennium gestũ est. Dano erant confœderati Lubecenses, & belli consortes. Sic pleræque maritimæ civitates ad mare Balthicum bello hoc impeditæ aut implicitæ, navigationem in Islandiam hoc anno intermiserunt, itaque mihi frustra expectanti erat manendum. Sequenti anno, cùm ad exitum Iunij expectassem, omnis spes redeundi in Germaniam eo anno sublata erat, &, quod durius navis annotina ex Dania nõ venerat: atque menses ferè quatuor & panis & vinum nos defecerant. Hærebant tunc in Islandia Lusitani aucupij gratia non admodùm magna navi; hi

falcones nobiles,& inter hos albos, magno numero abducebant. Cum his visum est potiùs in Lusitaniã trajicere, quàm ad alterum annum, aut Danos, aut Germanos expectare. Cùmque Præfecto vectigal darent, egit cum illis meo nomine de sumptibus, ut cum illis navigarem, sumptusque ille liberaliter solvit, meque honorificè cum dono non contemnendo dimisit. Erat haud procul à Regia domo mnister quidam, Ionas nomine, is me antequam discederem familiariter salutabat, nam per id tempus quo in Islandia fui aliqua mihi fuit cum illo familiaritas, cui etiam libros meos reliqui: is mihi discedenti, amicitiæ erga, in sudario tres nodos nexit, promisitque secundum ventum, dicens, si quando fortè in mari venti contrarij fuerint, aperi hos nodos, meique tunc memineris. Cùm verò ad xx Septembris diem navigassemus, ac jam Hispania nobis in conspectu esset, tanta fuit malacia, ut ne ventum quidem sentiremus, idque toto triduo. In ista malacia incidit mihi

mihi promiſſio amici, placuitque experiri, ſolvo primum nodum, mox poſt horam exortus eſt ventus mirè ſecundus, ſed admodum leviter ſpirans, reſolvo ſecundum, ac tertium, ſtatim cœpit magis ac magis incrudeſcere tempeſtas; ita quidem ut poſt biduum in Tago flumine, quod Liſſabonam alluit, conſiſteremus.

FINIS.

HT